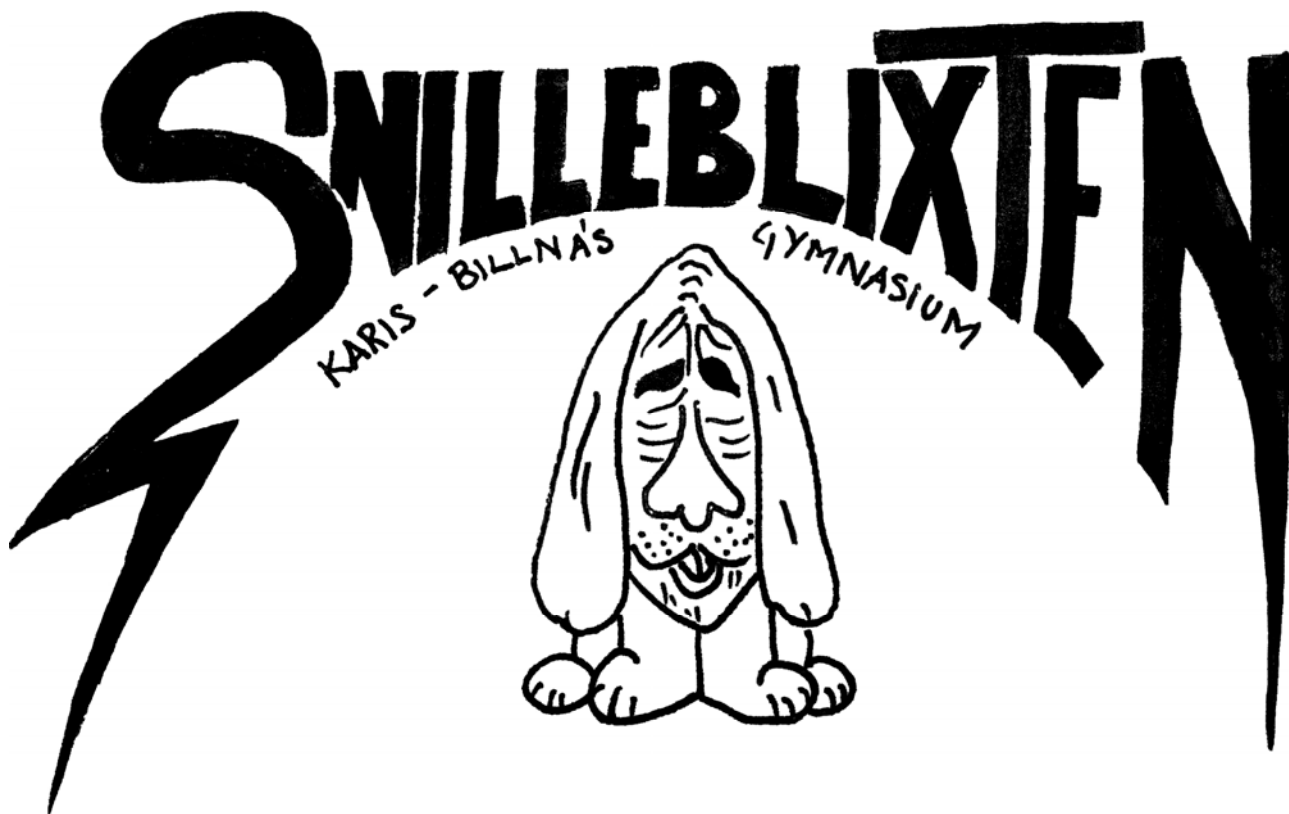

Nr 1 hösten 2004

pris 2 €

Ny skoltidning på G

I samband med skolans renovering hittades några exemplar av en tidigare mycket populär tidning i Karis-Billnäs Samskola; Snilleblixten som vi nu vill återuppliva.

Nu håller modersmåsläraren Eva Westerlund-Jäntti och historieläraren Jan-Erik Till, "Tilli" i trådarna för tidningsprojektet. Skoltidningen kommer att behålla sitt gamla namn Snilleblixten.

Studerandena vid Karis-Billnäs Gymnasium har möjlighet att välja kurser där man är med om att skriva artiklar till Snilleblixten. Man behöver inte som studerande ha någon erfarenhet av "journalistyrket" fastän vissa av oss redan har det tack vare till exempel "Frida & Co." i dagstidningen Västra Nyland. Vissa andra studerande som är med i projektet är helt "gröna" på den biten.

Förutom alla "journalister" har vi också några starka killar som håller på med den IQ-krävande tekniska databiten, så att vi också får ut vår tidning på marknaden!

Det finns ännu många kanske, om och hur med på vår väg till en tidning, men vi är på god väg! Långt ifrån perfekt kommer den säkerligen att vara, men bara studerandena håller humöret och framför allt intresset och aktiviteten uppe är jag säker på att tidningen kommer att bli strålande!

Vi på tidningen och speciellt Sofie och Lusse vill passa på att tacka Calle Hård, Göran Hampf och Gunn Pipping (f. Haldén) för att ni hjälpt oss på traven med att forska och skriva om Snilleblixten historia!

Lusse

**Tack till Sparbanksstiftelsen i Karis och Pojo,
som understött projektet Snilleblixten.**

Innehåll

En utbyteselevs berättelse sid. 3

Tutorernas sysselsättning under hösten sid. 4-5

Filmer, böcker, konserter sid. 6-7

Snilleblixens historia och utseende under förra millenniet sid. 10-11

Valdebatt sid. 14-15

Exkursioner sid. 8-9 och 16

Ung på 30-talet sid. 17-19

Redaktionen

På bilden övre raden från vänster: Dennis Gammals, Patrick Rappu, Tommy Söderlund (layout), Malin Nyman, Sara Sandholm, Nadja Eklund, Sofie Lindqvist, Lusse Kjellberg

På bilden nedre raden från vänster: Andreas Lahtivuori (layout), Sandra Lönnberg, Eva Fyrqvist, Rebecca Finnberg, Malin Lindholm Bodil Fröberg.

Ett år som utbyteselev i KBG

Då 18-åriga Laura Goossens lämnade in sin ansökan till AFS var hennes alternativländer att resa till som utbyteselev, Nya Zeeland, Costa Rica, SydAfrika och Finland, vilket redan berättar en hel del om denna utåtriktade världsintresserade person.

De enda förväntningar hon hade var att bekanta sig med en främmande kultur riktigt ordentligt, vilket var orsaken till hennes beslut att stanna ett år i något av länderna, egentligen ingen större skillnad vilket. I hennes fall blev det Finland, närmare sagt Karis-Billnäs gymnasium där hon kommer att studera ett år framöver.

Laura kommer från Belgien från en by söder om Bryssel, Strombeek-bever. Hon har alltid tyckt om att resa, möta nya kulturer och människor, vilket märks i hennes öppna sätt att bekanta sig med främlingar. Tidigare har hon varit på en månads språkresa till Malta och Frankrike för att förstärka sina språkkunskaper. Välkommandet hon fick när hon kom till Karis-Billnäs gymnasium skiljde sig dock aningen från välkommandet i de tidigare länderna hon besökt. Skämtande berättar hon att man där genast drog henne med, och alla ville visa henne runt nästan med våld, medan hon här kände sig mera som en främmande påstirrad varelse den första dagen. Nöjd berättar hon dock att hon redan efter första veckan bekantat sig med flera studerande, och idag redan är god vän med många i samma årskurs.

Tanken på att vara borta ett helt år hemifrån kändes väldigt länge innan hon åkte, men tiden har gått

väldigt fort och hon har inte ännu haft tid att längta hem. Tvärtom tycker hon att månaderna bara rusar iväg nästan för fort.

Hon trivs väldigt bra i familjen hon bor hos i Pojo och håller ständigt kontakt med sin familj och sina vänner via internet och per telefon.

Något som hon ändå saknar här är friheten att kunna hoppa på cykeln och komma och gå när hon vill, vilket inte är möjligt här, åtminstone inte nu vintertid. Här är man för det mesta beroende av

En leende Laura i Serendi

skjuts eftersom bussarna går så opassande tider mellan Karis och Pojo.

Andra små skillnader hon påträffar är t.ex. de enormt höga biopriserna vi har här. Hemma gick hon vanligen två gånger i veckan och såg en film, medan man i Finland får betala ett fyra gånger högre pris för sin biljett. Det belgiska ölet är även något hon saknar och som absolut inte kan ersättas med det finska, förklarar hon med beskrivande ansiktsuttryck. Vårt sätt att mena "ja" på, genom att visslande dra in luft i munnen till ett "schooo" läte, är även något hon förbryllade sig över i början.

Den allra största skillnaden mellan Belgien och Finland är trots allt

skolsystemet. I skolan hon kommer ifrån har man två stora tvåveckors tenter per år, då man tenterar allt man gått igenom under det senaste halvåret. Där har man inte heller möjlighet att fritt välja ämnen, utan perioderna ser lika ut för alla. Hon anser systemet i Finland vara bättre, eftersom man har god tid att läsa till ett prov och man tenterar endast det man studerat under de fem senaste veckorna.

Hon beskriver stämningen i den belgiska skolan som mycket stelare än här, och man har full respekt för lärarna som man "när". Mobiltelefoner är förbjudna, och inget prat på lektionerna förekommer utan lov. Här är lektionerna och stämningen mycket friare, och läraren känns nästan som en av eleverna, trots att respekten ändå finns.

Vid sidan av sina studier vid KBG läser Laura svenska 10 timmar i veckan i Lärkkulla, vilket resulterar i att hon redan förstår svenska riktigt bra, och kommer förmodligen också att prata svenska om ett par månader.

Efter sitt förhoppningsvis givande år i Finland kommer Laura att fortsätta sina studier vid ett universitet i Holland, detta p.g.a. att den utbildning som krävs för hennes framtida yrkesval inte kan studeras i Belgien. I framtiden hoppas hon arbeta som ambassadör eller lärare.

Hon hoppas på att också i fortsättningen kunna hålla kontakt med människorna hon lärt känna under sin vistelse här, och kommer absolut att besöka Finland i framtiden igen, påpekar hon med stor övertygelse i blicken.

Eva

Tutorverksamheten i KBG

Hösten 2004 startade en ny verksamhet innanför KBG:s dörrar. Denna tutorverksamhet sköts av nio studerande från KBG, alla fortsättare. Tutorernas verksamhet påminner mycket om vänelevernas, som vi så väl minns från högstadietiden. De finns till för att hjälpa nybörjarna på fötter när de är nya i huset, vilket i praktiken innebär att ge råd och tips om skolans studiesystem och berätta vart man vänder sig för att vid behov få hjälp av olika slag.

Initiativtagaren till tutorverksamheten i vår skola var Gun Andersson, som har kontakter med andra läroanstalter med liknande verksamheter och ville prova på något liknande i KBG. Våren 2003 ordnades ett skolningsprogram för de blivande tutorerna som omfattade sammanlagt 9 timmar. Vid dessa tillfällen blev de studerande informerade om bl.a. hälsofrågor och hur skolan fungerar administrativt. Dessutom övade de gruppstärkande lekar som senare skulle hållas i nybörjargrupperna. Som tutorernas handledare fungerar Kristiina Arhippainen.

Redan de första skoldagarna läsåret 2004-05 gjorde tutorerna sina röster hörda genom att presentera sig för sina nybörjargrupper med ett planerat program, som gick ut på att in-

formera de nya studerandena om sin verksamhet, samt ge dem en första inblick i gymnasiets regler och studieprogram. Dessutom ville de skapa en viss gemenskap inom grupperna med hjälp av lekar av olika slag som de själva planerat.

Efter denna introduktion träffade tutorerna sina grupper igen just innan den första fruktade provveckan tog sin början, eftersom goda råd igen ansågs vara på sin plats.

Tutorerna Jessica Manninen och Sanne Magnusson blev tillfrågade bl.a. varför de beslöt sig för att ansluta sig till denna verksamhet. På den frågan svarar Jessica att hon blev tillfrågad om hon ville vara med och tyckte det verkade intressant.

Sanne däremot blickar framåt. Hon berättar att som tutor kan hon få vissa förmåner när det gäller fortsatta studier, vilket kan vara bra.

Dessutom får man en gymnasiekurs till godo, något hon inte heller tackar nej till.

Hittills har de två flickorna som tutorer gjort vad som stått på programmet, dvs. varit med på några av nybörjarnas lektioner och svarat på deras frågor. Dessutom deltog de också i nybörjardagen den 5 oktober.

Jag frågade dem också om verksamheten hittills motsvarar deras förväntningar. Det svaret dröjde de lite med, och påstod sedan att det var svårt att kunna vänta sig något speciellt av den när de inte egentligen hade några tidigare erfarenheter av liknande verksamheter.

Men helt roligt har det nog hittills varit, säger Sanne.

Rebecca Finnberg

Tutor Sara med nybörjarna på nybörjarnas dag

Ett skepp kommer lastat med ivriga nybörjare, på nybörjarnas dag i KTV

Ettornas dag

Varje höst ordnas det en gemensam dag för de nyblivna ettorna där det är mening att nybörjarna skall lära sig någonting nytt, göra nya bekantskaper och framförallt ha roligt med sina klasskompisar. I år ordnades dagen tisdagen den 5 oktober på samma plats som året förut, i KTV. Vid ett-tiden på tisdagseftermiddagen åkte ettorna med buss till KTV där de fick lyssna på vad dagens program var. Programmet innehöll bl.a. utelekar, naturstig, orientering, första hjälp med hälsosystem, fotografering och dramaövningar med några studerande från folkhögskolan. Tyvärr var vädret inte på nybörjarnas sida och för det mesta duggregnade det hela dagen. Efter en stund anlände tutorerna för att hjälpa till och följa med programmet. Ettorna hade först en lektion

som var menad som en flexitimme. På den fick de ut sina periodrapporter och efter det fick alla fylla magen med skolans matsäck. Efter mellanmålet begav sig alla till den station de valt, ute eller inne i något rum. Utelekarna var mycket populära även om vädret var på den sämre sidan. I dramaövningen gjorde studerandena små uppvisningar, under första hjälp-kursen gick man igenom de olyckor som lätt kan hända i skolan, på fotograferingen gick studerandena runt och fotograferade det som hände och ute fick de spela utespel eller gå i skogen.

När klockan närmade sig halv fem fick alla ha fritid. Det var främst bastun och simningen som man kunde njuta av, men några ville hellre spela biljard, kort eller bara ta det lugnt. Dagen avslutades

med några läckra sallader och batong. När alla än en gång var mätta och belåtna åkte vi hem med bussen klockan 19.

En tutor gjorde efter ettornas dag en gallup. Hon gjorde en blankett på vilken nybörjarna skulle svara vad de tyckte om dagen, programmet och maten. Det här är någonting som är bra med tanke på nästa års nybörjare. Det kom bl.a. fram att utelekarna var populära, men maten ansågs vara en aning sämre. De flesta som simmade tyckte att simningen var en bra ide och det var skönt att ta sig ett dopp efter dagen. Några enstaka tyckte dagen var onödig, men de flesta såg dagen endast som lyckad!

Malin Nyman

The Bourne Supremacy

Två år har gått sedan vi senast såg Jason Bourne. Nu har han äntligen lyckats gömma sig så långt ifrån sina tidigare arbetsgivare som möjligt, tillsammans med sin älskade Marie. Men efter att två CIA-agenter blir mördade av en viss "Jason Bourne" får Bourne hela CIA efter sig vilket börjar med att hans älskade Marie dödas. Trött på att leva på flykt bestämmer sig Jason för att förgöra sina fiender och planerar en gruvlig hämnd på den organisation som inte lämnar honom ifred.

Efter succén med "The Bourne Identity" från 2002 som är baserad på en roman av Robert Ludlum, så gör man en uppföljare på "The Bourne Identity".

Precis som den föregående filmen så är också denna film fullpackad med action, slagsmål och skottlossningar. Regissören Paul Greengrass ger filmen en speciell känsla med sin verklighetstroget skakande kamera, men olyckligtvis blir det lite för mycket av det och det blir lätt enerverande. Biljakterna är väldigt imponerande, men det blir också lite för mycket "skak-kamera".

Även om actionscenerna håller mycket hög standard så känns manus lite för enkelt och förutsägbart. Istället för att lägga energin på en ordentlig berättelse, har man lagt krutet på action. Filmen är underhållande med inte lika spännande som den första filmen.

I rollerna bl.a: Matt Damon, Franka Potente, Brian Cox, Julia Stiles.

Dennis

En ruggig söndagskväll i utkanten av Helsingfors...

Vart jag än vände blicken möttes den av svartklädda individer med ringar i ansiktet, långhåriga unga män med egenhändigt modifierade jeansjackor, svartfärgade frisyrier och t-skjortor försedda med tryck av olika slag. Var hade jag hamnat? Jo, jag stod utanför Helsingfors ishall och väntade huttande tillsammans med en hop mer eller mindre underliga typer på att bli insläppt till Slayer/Slipknotkonserten den 18 oktober 2004. Det blev jag också, efter ungefär 23 minuter och en snabb kroppsvinsitering.

Då det amerikanska niomannabandet Slipknot nyligen förärade Finland med ett tredje besök var det i sällskap av högt uppskattade Slayer och ett åtminstone för mig helt okänt band vid namn Mastodon. Killarna i det sistnämnda gjorde inget större intryck (jag försäkrade mig genom en snabb gallup bland dem som stod närmast mig om att inte endast jag förhöll mig på detta sätt till gruppen), men nog var största delen av åhörarna ordentligt uppeggade då Mastodon efter en halvtimme klev av scenen för att ge plats åt de maskbärande energiknippena från Iowa. En av bandmedlemmarna i Slipknot hade genomgått en akut operation ett par dagar innan, så "bara" åtta av dem intog scenen till tonerna av inledningsspåret på deras senaste skiva, Vol.3:

(The Subliminal Verses).

Oroligt sneglade jag emellanåt på pappan som stod en bit bort tillsammans med sina söner, alternativt sin son och dennes kompis, och

Sara, en av många Slipknotsupportrar på konserten även författare till texten

undrade om de verkligen var på rätt plats eller om de helt enkelt irrat bort sig på väg till lekparken. Jag funderade främst på om en skrikande Corey Taylor och en hel ishall fylld av vrålände, adrenalinstinna människor med uppsträckta långfinger (under låten Surfacing, den som hört den förstår den kollektiva gesten...) verkligen kan vara bra för barn i den åldern? Nåja, kanske är det snarare deras föräldrar som i sina drömmar hemsöks av de bestialiska varelserna på scenen, vad vet jag. Liksom de flesta andra närvarande tycktes småpojarna hur som helst njuta till fullo av den härliga blandning av nya och äldre låtar som Slipknot bjöd på. Stackars insjuknade Chris Åstadkom, trots sin frånvaro, en hel del aktivitet hos publiken då Duality framfördes,

eftersom de övriga i bandet valde att tillägna honom den låten. Jag vill passa på och be alla dem som påstår att vokalisterna i band av Slipknots kaliber inte vet vad som avses med sång undvika att uttala sig om sådant de uppenbarligen inte förstår sig på. Jag tror inte att någon som hört Vermilion spelas live vågar påstå att Corey inte, om han så önskar, kan frambringa skönsjungande egenskaper.

Jag ber vidare om ursäkt till eventuella Slayerfanatiker som suk- tar efter smaskiga detaljer från Sla- yers framförande, vilka här kommer att utebli. Eftersom jag var där i egenskap av Slipknotsupporter (men också p.g.a. mina hemfärds- planer) avlägsnade jag mig från platsen då jag endast hunnit ta del av inte mer än en Slayerlåt. Men en riktig Slayerfan hade naturligtvis själv varit där för att bevittna spek- taklet...

Många var de, inklusive under- tecknad, som efter tre timmar av heavy metal genomsvettiga och med ömmande stämband stapplade ut ur ishallen. Det kan anses lite oekonomiskt att lägga ut 40 euro (plus resekostnader) på tre timmars underhållning, som dessutom förör- sakar ringningar i öronen, halssmär- tor och kramper i vaderna påföljan- de dag. Trots det tackade jag illa kvickt ja på min väns förfrågan i somras om att följa med. Jag ansåg 40 euro vara en i allra högsta grad överkomlig summa för ändamålet och jag kan försäkra er om att jag fick valuta för pengarna. Att somli- ga däremot lägger ner uppemot 100 euro på ett par byxor eller skor övergår mitt förstånd...

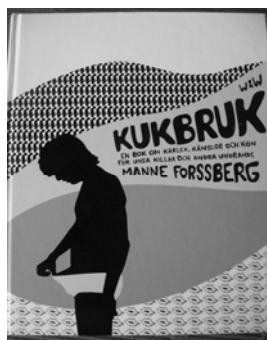
Sara. S

Kukbruk

”Kukbruk” är en bok om sex och kärlek som på ett ogenerat och en- kelt sätt behandlar sådant som många unga funderar över, men få har svaren på.

21-åriga Manne Forssberg fun- kar som storebror när han på ett personligt sätt skriver om allt från ”snoppstorlekens betydelse”, ”krokiga kukar”, ”hur man vet om en flicka får orgasm” till ”hur man vet om man är böj”.

Förutom att besvara grund- läggande frågor om sex och kärlek ges även utrymme åt intervjuer, personliga berättelser och under- hållande historik. Boken är som en personlig samtalspartner som under läsningen ger tips och samtidigt förmedlar kunskap.

Detta verk skiljer sig från de flesta andra sexböcker, eftersom denna bok inte försöker dölja verk- ligheten på något vis, utan på ett realistiskt sätt ger svar på det mesta man kan undra över.

”Kukbruk” vänder sig i första hand till pojkar, men kan mycket väl vara nyttig läsning även för andra nyfikna. Även bland föräldrar har boken mottagits med glädje eftersom den med både humor och fakta behandlar sådant som annars ofta ”sveps under mattan” och kan- ske inte skulle komma på tal i var- dagslivet.

Eva

Whitesnake

Den 23 september 2004 spelade Whitesnake i ishallen i Helsingfors. Förbandet Peer Günt som är ett finskt band startade konserten med att spela i ca 30 minuter. Jag tyckte förbandet var ganska bra fastän förbanden allt som oftast brukar vara ganska dåliga. När klockan närmade sig 21:00 var det Whites- nakes tur att komma in på scenen. Första låten var ”Burn” som egentli- gen är en Deep Purple låt. Sångaren i Whitesnake, David Coverdale har nämligen varit sångare i Deep Purp- le på 1970-talet.

Låtlistan såg ut så här: ”Burn” (Deep Purple), ”Bad Boys”, ”Ready ’N Willing”, ”Love Ain’t No Stranger”, ”Is This Love”, ”Judgement Day”, ”Crying In The Rain”, ”Ain’t No Love”, ”Gimme All Your Love”, ”Fool For Your Loving”, ”Here I Go Again”, ”Take Me With You” och som avslutning spelade gruppen ”Still Of The Night”.

Både gitarristen Reb Beach och trummisen Tommy Aldridge gjorde ett varsitt solo. Mest imponerad blev jag av Tommy Aldridge trum- solo. Han är nämligen 54 år gam- mal, trots det spelade han snabbt, säkert och kraftfullt i ca 3-5 minu- ter. Före konserten var jag en aning- en tveksam om de nya medlemmar- na (Marco, Doug, Timothy och Reb) skulle passa in i Whitesnake, men de passade perfekt in i bandet.

Överlag tycker jag att konserten var väldigt bra och stämningsfull.

Dennis

Ivriga studerande, på pansarvagn, i Lappvik

Projektet lämnar arkiven

Skolans eget projekt Karis under andra världskriget besökte fredagen den 1.10 Frontmuséet i Lappvik och en bit därifrån en bunker. Det var nio stycken entusiastiska studerande och två lärare som åkte. Vid Frontmuséet blev vi informerade om livet på Hangöfronten och en del annat. På Frontmuséet fanns även en utställning om barnsoldater.

I bunkern, som är en av de tjugo

som finska armén byggde längs med Hangöudds försvarslinje, var det trångt. När man kom in genom öppningen som täcktes av en tjock ståldörr, stod man i "hallen". Från hallen kunde man välja att gå rakt fram eller till höger. Rakt fram kom man till bunkerns kanon och maskingevär, åt höger till manskapets "sovrum". Ovanför maskingeväret hade man ritat av landskapets kon-

tur och delat in den i sektorer för att kunna skjuta efter dessa när fienden försökte sig på något. Från vinterkriget hade man lärt sig att det var effektivare att ställa bunkrarna på snedden mot fiendens anfallsriktning. Det var säkert inget roligt att leva i dessa betongverk, för där fanns inga större bekvämligheter.

Andreas

Dagsverke

Dagsverksinsamlingen har arrangerats i de finländska skolorna sedan 1967. Oftast är det en fredag i september som detta ordnas, i år var det den 8 oktober. För många av oss betyder det mycket att kunna hjälpa de som har det mindre bra och genom att ordna dagsverksdag varje år i skolorna har alla den möjligheten. Det är inte obligatoriskt att delta i

dagsverket och det är inte heller många som avstår men visst finns det en liten andel som hellre är i skolan den dagen. Målet för insamlingen i år var att pengarna skulle gå till Nepal. De som deltar är oftast hemma och hjälper till, t.ex. städning brukar vara ganska vanligt, kanske sitta barnvakt åt mindre syskon eller liknande. För några

timmars jobb ska man tjäna ihop minst 10 euro som är den minsta summan som rekommenderas men naturligtvis får den vara större än 10 euro. De studerande jag frågat vad de har för synpunkter angående dagsverksdagen är positivt inställda. De tycker att det är bra att en sådan här dag ordnas eftersom pengarna går till ett gott ändamål.

Nadja Eklund

En dag i naturen

En heldagsexkurs i Västnylands naturområden hör till kurs tre i biologi. I år gav vi oss iväg den 9 september utrustade med kikare, gummistövlar och gott humör.

Vår välplanerade dag började med en liten morgonpromenad i Källvikens naturpark. Vädret hade vi lyckligtvis på vår sida!

Därefter fortsatte vi till Tvärminne zoologiska station. Där gick vi en två timmars kompakt och intensiv guidad tur tillsammans med Magnus Lindström.

Tvärminne station ägs av Helsingfors universitet och är en fältstation för naturvetenskaplig undersökning och forskning.

Sedan fortsatte vår färd mot

Ekenäs naturrum där vi såg en diaföreställning om Finlands skärgård och tog del av utställningen som också var baserad på skärgården. En del nya skärgårds-begrepp hade vi med i bagaget då vi körde vidare mot Hangö.

På vägen stannade vi en kort stund och beundrade de nyss upplagda vindmöllorna. För dem som aldrig sett ett vindkraftverk på nära håll förut, var säkert detta en praktfull syn. Det ligger något lite magiskt i möllorna där de så gott som ljudlöst snurrar på.

Som sist men inte sämst åkte vi till Skatuddens naturstig vid Finlands sydspets. Innan vi tog en närmare titt på den, slog vi läger ute i

det fria bland mossan och tallarna. Där grillade vi korv och andades, medvetet eller omedvetet, in den friska havsluften. På mätta magar vandrade vi vidare på naturstigen och testade vår kunskap i artkännedom.

På väg bort knackade vi på dörren till fågelringmärkningsstationen. Vi fick följa med då en sparvhök lösgjordes från nätet och ringmärktes. Det var faktiskt roligt att få se den på så nära håll.

Det var en lång och intressant dag som vi säkert fick en hel del ut av, åtminstone en garanterat god nattsömn!

Sandra och Eva

Just fångad sparvhök som skall märkas

Snilleblixten genom tiderna

Tidningen Snilleblixten fick sin början den 29 januari 1944 när modersmåsläraren Ingunn Grönstrand på en konventsfest föreslog namnet till en skoltidning för Karis-Billnäs samskola elever. Skolan hade just flyttat till ett nybyggt hus eftersom det gamla brann ner till grunden. Ingunn Grönstrand tyckte det skulle passa bra med något nytt med nya krafter till den nya skolan och föreslog då Snilleblixten. Namnet tog hon från den skolas skoltidning där hon gått när hon var liten i Åbo.

I början höll Ingunn Grönstrand i trådarna för tidningen men så småningom övergick ansvaret till olika elevgång, som främst höll på med tidningen för att tjäna in lite godis- pengar! Ibland fick hela klasser vara med om att skriva artiklarna, men vissa tider hade tidningen egentligen ingenting annat att göra med skolan förutom att den såldes eller blev läst där, eftersom vissa pojkgång hade hand om hela faderullan. Oftast tog tidningsstyrelsen emot artiklar eller små notiser till Snilleblixten av skolans elever.

Man läste i början upp det enda exemplaret av tidningen Snilleblixten eftersom man inte hade råd eller tillräckligt med maskiner att trycka flera än ett exemplar. Det exemplaret lästes oftast upp i skolan eller på andra speciella utvalda platser. När man med tiden fick bättre

möjligheter trycktes och kopierades flera exemplar för försäljning. Man gav oftast ut några nummer i året.

Populariteten har under årens lopp gått i vågor. En tid var Snilleblixstens artiklar så radikala och rebelliska att tidningen tappade ett stort antal läsare. Vid samma tidpunkt grundade fotoklubben i skolan en egen lite neutralare tidning än Snilleblixten för skolans elever. När vi har bläddrat igenom gamla Snilleblixtnar har vi funnit att de radikala debatterna och striderna mellan olika artiklars åsikter var så populära att man till och med skrivit om dem i dagstidningarna Västtra Nyland och Hufvudstadsbladet.

Eleverna som skrev i Snilleblixten var i sin ungdom mycket medvetna om speciellt politik och världskriser, som de skrev mest artiklar om. Men de har också skrivit ett stort antal artiklar om konserter och olika skolhändelser. Eleverna använde sig mycket av fiffiga ordlekar, poesi, dikter och sköna skämt. Tidningarna är mycket humoristiska och skrivna i äkta ungdomlig anda. Det är någonting vi vill bevara dyrt och heligt i vår tidning Snilleblixten.

Hur gjordes Snilleblixten?

I början gjorde man för hand bara ett exemplar av Snilleblixten som lästes upp för eleverna i skolan.

Tidningen var redan då mycket populär! Senare skrev man artiklarna på skrivmaskin och det första duplicerade numret kom ut den 10 februari 1945, då tidningen i all hast hade blivit ihopskriven natten efter att duplikatorn hade anlänt till skolan.

Att trycka eller kopiera alla exemplar av Snilleblixten var ibland ett projekt för hela klasser.

Eftersom man inte hade finesser som digikameror, scanners och utvecklade datorer blev tidningarna förstås inte så eleganta som vi kan designa dem till idag! Men humorn och aktiviteten i de gamla tidningarna kan man åtminstone inte på basis av slutresultaten klaga på. Istället för foton hade man ritade bilder, gjorda av en styrelsemedlem som man kallade ”ritare”. I de Snilleblixtentidningar som vi har sett har artiklarna haft kreativa och humoristiska bilder, ritade med stor konstnärlighet.

I Snilleblixterna från 1945 och framåt några år har vi inte hittat så många aktiva och återkommande namn. Däremot har vi i tidningarna från 1969 till 1970 hittat många också bekanta namn. Ritaren i dessa tidningar bar namnet Henrik Wikström. Andra aktiva var; Rainer Backman, Tom Wikman, Urban Fellman, Thorsten Lindqvist, Kaj Haglund, Karola Gustavsson och

Två av Snilleblixten's tidigare upplagor, som plockats fram i och med att Snillet har åter väckts från sin sömn...

Magnus Pousette. Vanligt var också att personerna hade ett "tidningsnamn" eller ett anonymt namn. Till exempel Tom Wikman skrev under namnet Red. Andra personer som ville vara anonyma skrev under namnen Chair man, Robin hood och Bimba.

I början förstod man inte att syssla med reklam för att finansiera tidningen, men senare förstod man att börja med det. Tidningen kostade genom åren nästan alltid 10 mark.

Sofie och Lusse

Justus

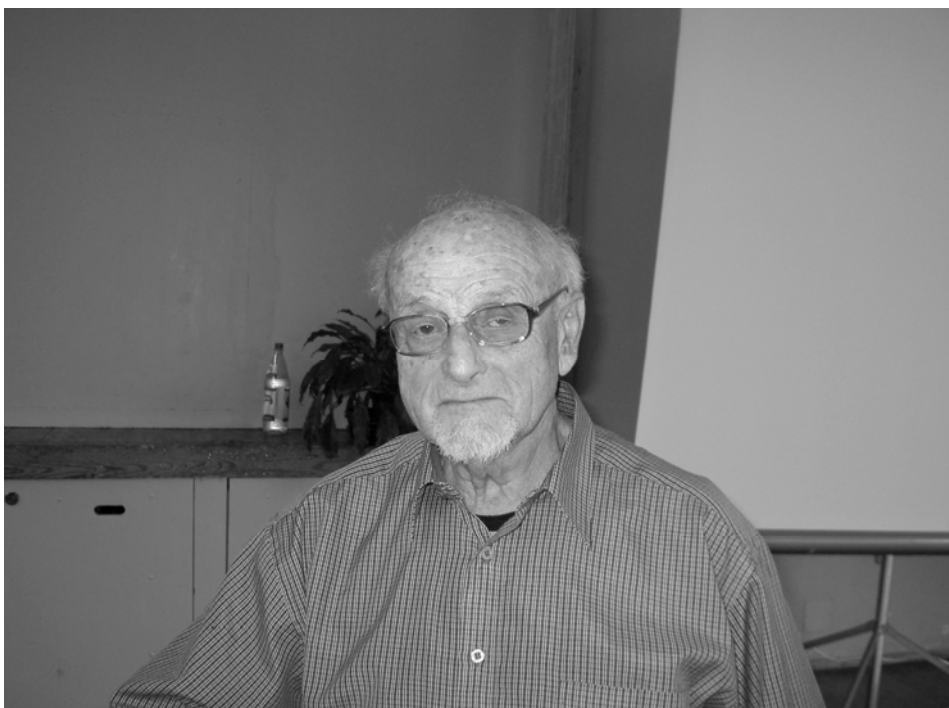
Den suveränt fina logon Snilleblixten tillsammans med hunden Justus på pärmsidan är en re-design av Henrik Wikströms omslag av Snilleblixten's höstnummer åren 1969-1970. Vi valde denna image för vår skoltidning för att vi tycker att hunden Justus ansiktsuttryck på bilden representerar de ansiktsuttryck som de flesta studerande vid Karis-Billnäs gymnasium har när de lunkar fram i skolans korridorer.

I det numret då Henrik Wikström ritade Justus hade hunden en tår under sitt vänstra öga på grund

av den fattiga aktiviteten med artikelbidrag från eleverna till tidningen.

Snilleblixten har under årens lopp alltid emellanåt kommit ut med ett speciellt tema som till exempel ett julnummer och ett påsknummer. Också årstiderna påverkade pärms design. Nu har vi planerat att utsmycka Justus om det bara är möjligt till vissa årsperioder för att bevara denna tradition.

Lusse & Bodil

Pavel Stránský

Tisdagen den 14 september fick gymnasiet och högstadiet besök av Pavel Stránský, en överlevare från Hitlers hat. Nu ca 60 år senare vill Stránský prata ut och berätta om sitt liv och hur han överlevde koncentrationslägret. Stránský vill mycket gärna besöka skolor och ungdomar i allmänhet för att kunna berätta personligen om sina upplevelser och känslor angående sitt liv för 60 år sedan, någonting många överlevare helst undviker. Stránský vill berätta sin livshistoria för att han är en av de få som orkar minnas det som hänt. Stránský tycker själv att detta är hans plikt och för att det som hänt inte skall hända på nytt måste han fortsättningsvis berätta vidare om sitt liv. Det är det enda sättet att lära, tycker han.

Stránský började berätta sin livshistoria på ett positivt sätt fastän vi alla visste hurdana omständigheter han skulle befinna sig i senare. Som 17-åring upplevde Stránský kärlek vid första ögonkastet då han

mötte en flicka vid namn Vera. Det ledsnå som hände efter detta var att hans far dog. År 1942 fördes Pavel Stránský och Vera till Prags östra del, Theresienstadts koncentrationsläger. Två år senare fördes de till Auschwitz i Polen där det fanns sju stycken underläger. Männen och kvinnorna separerades och Vera och Pavel Stránský trodde att de aldrig skulle se varandra igen. När Stránský var 22 år fick han ett jobb inomhus som lärare där han ordnade aktiviteter och skötte om barnen.

År 1944 inträffade det största massmordet då 3800 människor dog i gaskamrar. Vid ungefär samma tid dödades alla barn och i juli mördades även flera mammor i gaskamrar.

Pavel Stránský släpptes fri 1945 och återvände då till Prag. Han hittade Vera som också hade överlevt från Bergen-Belsens läger. De fick senare två söner, men Vera berättade aldrig för dem om sitt liv och i hurdana förhållanden hon levte.

Vera dog år 1997 när hon inte längre orkade leva med de tunga minnena.

Efter att Stránský avslutat sitt berättande ställdes den självklara frågan: "Hatar du inte tyskarna efter allt detta?", Stránský svarade då att han inte hatar tyskar, över hälften av dem var emot nazisterna, men nazisterna kan han inte förlåta.

En annan ganska vanlig fråga till Pavel Stránský var hur han var en av de få som överlevde. Han sade att den fysiska orsaken var att han hade ett jobb med tak över huvudet. Den psykiska orsaken var hans stora kärlek, han ville bilda en familj med Vera och kämpade för det.

Personligen blev jag rörd, men på samma gång glad av det Pavel Stránský berättade. Han var mycket positiv och den information vi fick var viktig och sann. Det bästa var att vi fick lyssna på en överlevare som med egna ord berättade om sina känslor och upplevelser.

Malin Nyman

Stipendieresor allmänbildar

Pohjola-Norden är centralförbundet för folkligt nordiskt samarbete. Förbundet har som mål att föra så många finländare som möjligt i kontakt med nordbor och det nordiska i allmänhet. **Johan Ertman** och **Michaela Backman** blev båda två under hösten tilldelade ett Pohjola-Norden stipendium som berättigar till en fyra dagar lång resa tillsammans med andra utvalda från olika gymnasier. Johan åkte till Estland medan Michaela reste till Sverige. Nu har resorna ägt rum och Michaela och Johan berättar om sina upplevelser och erfarenheter från sina färder.

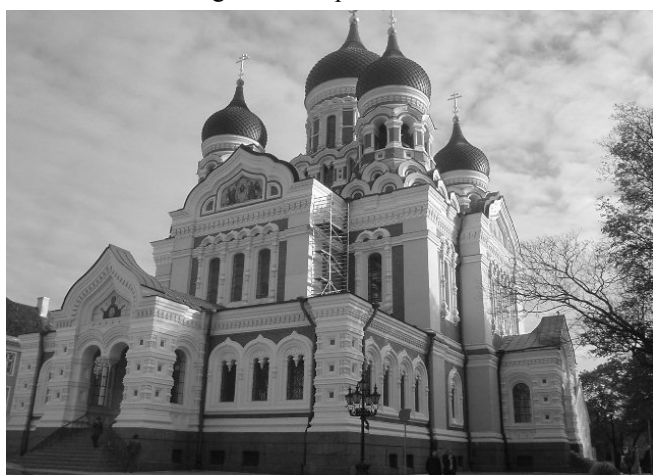
Söndagen den 3 oktober började Johans resa. Den första programpunkten var en rundtur i Helsingfors, främst för elever från gymnasier i mellersta Finland som kanske aldrig tagit en närmare titt på vår huvudstad. Det gällande språket

Gruppen fick se gamla stan, kyrkor och framför allt en av skolorna i Tallinn. Skolan är nyrenoverad så det var lite missvisande att visa just den skolan eftersom alla knappast är i så fint skick som den, berättar Johan.

På tisdagen fick gruppen bekanta sig med staden Tartu. De besökte bland annat landets bästa universitet. Efter att ha sett en hel del av Tartu, åkte gänget till Põltsamaa där de övernattade på vandrarhem.

På onsdagen åkte alla till Tallinn och därifrån vidare med fartyget tillbaka till Helsingfors.

Ett av resans syften var att bekanta sig lite närmare med Tallinn och Estland och deras historia, vilket var ett ganska lyckat drag. De flesta som besöker Estland rör sig bara på området runt hamnen och inte

Kyrka i Tallinn

längre in i landet. På grund av det här anser säkert många att Estland är ett grått, smutsigt och trist land. Före resan hörde också Johan till den gruppen. Nu har ändå

uppfattningen ändrat och enligt Johan är Estland inte alls ett så färglöst land som man kunde tro.

Måndagen den 18 oktober var det Michaelas tur att åka iväg mot Stockholm. Med sig hade hon flickor från olika finlanssvenska skolor. På tisdagsmorgon

anlände gruppen till Stockholm. Därifrån åkte de vidare till Uppsala där många intressanta programpunkter väntade. De besökte Pelle Svanslös hus som är en väldigt rolig plats för mindre barn, eftersom huset är uppbyggt precis som i Pelle Svanslös-julkalendern.

Uppsala domkyrka var en väldigt mäktig syn, berättar Mikaela. Det är den största kyrkan i Norden med en area på 120x120 meter! På kvällen åkte gänget tillbaka till Stockholm där de såg Populärmusik från Vittula som enligt Michaela är en väldigt bra film.

Onsdagens program började med ett besök på Strindbergsmuseet. Där kan man se hur August Strindberg bodde och levde. En rundtur i Astrid Lindgrens värld på Junibacken rymdes också med i programmet.

Efter en del fritid i Stockholm besökte de Cosmonova där de såg en film om undervattensvulkaner. Därefter följde hemfärden mot Åbo.

Michaela är mycket nöjd med sin resa. Hon är glad att hon fick chansen att åka med, och är väldigt nöjd med programmet och platserna de besökte. Michaela tycker att det är hälsosamt att umgås med främmande människor en tid. På det viset lär man sig mycket om sig själv och sitt eget beteende i olika situationer.

Personligen tycker jag att en stipendieresa är ett väldigt bra sätt att belöna en aktiv studerande med. Jag instämmer också i att det är bra att en tid umgås med helt okända människor. Man lär känna andra men framför allt sig själv.

Sandra Lönnberg

VALDEBATT

Den 20 oktober 2004 ordnade Karis-Billnäs gymnasium en kommunalvalsdebatt där fem Karispolitiker och tre Pojopolitiker deltog. Från Karis deltog Holger Wickström (sdp), Nora Yltävä (vf), Mikaela Sjöström (obundna), Fredrika Wickström (sfp) och Esko Vuorinen (gröna). Pojo representerades av Nina Lindroos-Holmström (sdp), Peter Björklöf (fkp) och Ulla Ruutu (sfp). Debatten leddes av Sara Sandholm och Michaela Ståhlberg. Elena Lönnqvist fungerade som sekreterare. Alla tre är studerande vid Karis-Billnäs gymnasium. Åhörarna bestod av Karis-Billnäs gymnasiums studerande och lärare. Frågorna som ställdes under debatten var gjorda av studerandena.

Debatten inleddes med frågan om åldern för rösträtt i kommunalval borde sänkas. Politikerna hade delade meningar på den punkten. Ungefär hälften ansåg det vara ett bra förslag och andra hälften såg det som en rätt så onödig sak att ändra på.

Andra frågan gällde om det satsas tillräckligt på skolväsendet i Karis. I den frågan var alla Karispolitiker ganska eniga, de tyckte att man satsar för lite. Holger W. ansåg att man aldrig kan göra tillräckligt och tyckte att man istället skulle koncentrera sig på att upprätthålla den nivå vi har just nu. Han tyckte också att man borde ge lärarna mera möjligheter att variera undervisningen i skolorna.

En liknande fråga besvarade Pojopolitikerna, om de tyckte att skolgången för Pojobor är bra ordnad. Svaret på den här frågan var ganska entydigt. Alla Pojopolitiker

ansåg att samarbetet med Karis gällande högstadiet och gymnasiet fungerar bra. Nina L. H. sade att det inte finns tillräckligt med elevunderlag i Pojo för att ha ett eget högstadium och gymnasium. Dessutom tyckte hon att det bara är positivt för eleverna att gå i en gemensam skola.

Följande fråga handlade om Nabogatan som går bakom de svenska skolorna i Karis. Den är i dåligt skick och frågan gällde om det finns några planer på att rusta upp den. Den här frågan utlöste en diskussion eftersom vägens dike är gränsen till Pojo. Peter B. sade att det är en mycket typisk fråga eftersom fullmäktige har fattat beslut att gränsen ska flyttas fem meter men beslutet har ändå inte verkställts. Dessutom borde även Karis behandla frågan för att det ska hända något.

En fråga som många hade starka åsikter om gällde möjligheten att eventuellt kunna bygga en ishall, simhall eller/och nytt gym i Karis. Fredrika W. sade att allt hänger på kostnader, en ishall som skulle finansieras av privata företag och personer har diskuterats. Hon sade även att det finns tankar på att eventuellt anlägga ett friluftsbad sommartid. Mikaela S. tyckte att en simhall och ishall skulle vara kul men att det är för dyrt. Hon sade ändå att det eventuellt kunde finnas möjligheter till en konditionshall. Nora Y. tyckte att det skulle vara bra med ett friluftsbad utanför Jogging Team men ansåg att det skulle räcka med det. Holger W. ansåg att ett gym behövs och att en förlängning av idrottshallen därför kommer

att ske oberoende om det finns pengar eller inte. Han tyckte även att en ishall kan förverkligas utan stadens hjälp om vi verkligen vill det och att en utebassäng verkade intressant, när det finns pengar.

En fråga som många Pojobor undrat över är varför man byggde en bättre cykelväg längs Forsbyvägen i Pojo då den vanliga vägen är i så dåligt skick. På den här frågan svarade Nina L. H. att hon tyckte att man gjorde det i rätt ordning då det ännu inte finns resurser för att reparera båda vägarna. Peter B. tyckte att det var en bra fråga. Han sade att det för ett och ett halvt år sedan fanns planer på en ny väg men att kommunen inte gav pengar. Istället för att reparera vägen betalar nu kommunen ersättning för de skador fordonen får då de kör på vägen. Ulla R. ansåg att båda vägarna är lika viktiga men ekonomin i Pojo är så dålig just nu att det inte helt enkelt är möjligt.

En återkommande fråga gällande Pojo och Karis är om de två kommunerna borde slås samman och om det skulle vara bra. Holger W. sade att man röstade om den saken i början av 1990 och då var Karis för men Pojo emot. Många tog illa upp efter det och därför har ämnet inte behandlats så aktivt sedan dess. Holger själv ansåg det inte vara nödvändigt med ett Karis-Pojo men däremot tycker han att en nätverkskommun med många västkommuner skulle vara bra. Esko V. var positivt inställd till ett Karis-Pojo. Han tyckte att samarbetet mellan kommunerna just nu inte alltid löper så smidigt men om Karis och Pojo skulle slås ihop så skul-

le ett effektivt samarbete garanteras.

En intressant fråga som ställdes under debatten gällde samarbete mellan Karis och Pojo, vad som utgör det största hindret för samarbete. På den här frågan svarade Fredrika W. att man helt enkelt inte kommer någonstans, små saker kommer ofta emellan. Esko V. tyckte att det skulle fungera bättre med endast ett beslutsfattande organ. Mikaela S. trodde att det beror på att ingen part vill ge efter och att det stora hindret ofta är pengar. Holger W ansåg att problemet finns i attityderna hos beslutsfattarna. Peter B. var inne på samma linje och tyckte att problemet är att attityderna är olika i olika kommuner. Han trodde att man kanske ofta kommer fram till att man egentligen inte får någon ekonomisk vinning och att små lösningar i många fall

faktiskt är billigare.

Det fanns inga delade meningar bland Pojopolitikerna då frågan om det fanns möjligheter att göra Pojos ekonomiska situation bättre ställdes. Ingen av dem hade några positiva svar på den frågan. Nästan lika pessimistiska svar fick man då samma fråga ställdes, om Karis ekonomi, till Karispolitikerna. Många ville tro på en bättre framtid men ingen kunde riktigt se den framför sig.

Debatten var mycket informativ och väldigt intressant. Det var inte så mycket argumentation politikererna emellan men de flesta av dem hade ändå mycket att komma med. Särskilt utmärkte sig Fredrika Wickström och Holger Wickström.

Malin Lindholm

Sara Sandholm och Michaela Ståhlberg (till höger) ledde debatten, Elena Lönnqvist (till vänster) fungerade som sekreterare

Studieresa till Hufvudstadsbladet och Krigsmuseet

Onsdagen den första september gjorde tidningsprojektet "Snilleblixten" och historiprojektet "Karis under andra världskriget" ett gemensamt besök till Hufvudstadsbladet och Krigsmuseet i Helsingfors. Under vår visit på HBL fick vi en kort presentation, framförd av Tua Ranninen, berörande verksamheten i huset.

HBL är grundat av August Shauman och det första numret utkom den 5 december 1864. Sedan dess har tidningen genomgått många förändringsfaser vilket har resulterat i en lättläst och trevlig dagstidning. Idag satsar man mycket på fängslande och intresseväckande bilder. Artiklarna har också blivit kortare och man försöker få så mycket information som möjligt att

rymmas på ett litet utrymme.

Under rundvandringen på redaktionen fick vi bekanta oss med gamla upplagor av Hufvudstadsbladet och fick bekräftat att förändringen verkligen är märkbar på många olika sätt. Dagens Hufvudstadsblad är mycket mera tilltalande och lättläst än det från äldre tider, vilket i och för sig är en självklarhet, eftersom tekniken utvecklas hela tiden.

På en timme fick mycket intressant information plats. Vi fick en grundläggande bild av hur det fungerar på en redaktion.

Vår andra programpunkt var ett besök på Krigsmuseet. Den här gången fanns där en utställning som baserade sig på fortsättningskriget (1941-1945). Vi fick ströva fritt omkring och ta del av det utställda

materialet. Vi var en av de sista grupperna som besökte utställningen, eftersom den kort efter vår visit lades ner.

Eva och Sandra

Besök i tingsrätten

Onsdagen den 15 september gjorde deltagarna i juridik 1 ett besök till Raseborgs tingsrätt. De flesta studerande hade aldrig förut följt med en rättegång så förväntningarna var många och olika.

Vår onsdagsmorgon inleddes med att vi fick vänta i väntesalen tills domaren och de andra var på plats. När vi släpptes in i tingssalen berättade domaren kort om hur rättegången går till. Med sig hade han tre nämndemän, vilka alla är vanliga ordsbor.

När rättegången väl kom igång började man med de enklare målen. Vi hann lyssna på och följa med sju olika mål, bland annat rattfylleri, vållande av personskador och nar-kotikabrott.

Förutom att vi fick se hur det ser ut i en tingssal och hur domaren betar sig fick vi alla en bra bild och en god uppfattning om hur det går till i praktiken, hur och smart en advokat är och hur stor makt domaren egentligen har. Det vi hade lite otur med var att dagen var ovanligt lugn och slö, vilket berodde på målens art. De vi följde med var odramatiska, enkla ärenden. Något lite kan även bero på hurdan domaren är. Det finns domare av alla slag; nervösa, konkreta, stränga och de som vill ha ordning och reda i salen. Detta sade läraren Tilli som har mera erfarenhet än vi.

Det som vi blev mest förundrade över var att de flesta hade en bild av hur en rättegång går till, men

skillnaden var att vi hade tagit våra förväntningar från rättegångar i amerikanska tv-serier. Vi trodde det skulle gå livligare till och några kom fram till att människorna på platsen inte var så välorganiserade. I huvudsak stämde juridikboken och verkligheten bra ihop.

Min egen åsikt om besöket är att det vi gjorde är viktigt för oss själva och vår allmänbildning. Rättegångar berättar om hur samhället ser ut och de visar vilka påföljderna är när man strider mot samhällets regler. Det jag tycker att vore intressant att uppleva är ett besök på en högre nivå, alltså hovrätten eller t.o.m. högsta domstolen. Där skulle man säkert få se på lite mera och allvarligare mål.

Malin Nyman

Ung på 30-talet

Få är det som tar chansen att verkligen ta reda på hur livet kan se ut för jämnåriga på helt andra platser än just i vårt kära Finland. Jag syftar naturligtvis på utbyteselever och aupairungdomar och andra personer av det beresta slaget. Men det som för stunden intresserar mig mera är vad som vore annorlunda om man istället för geografiskt förflyttade sig tidsmässigt, låt oss säga 70 år bakåt i tiden, men fortfarande befann sig i Finland. Jag vände mig i mina funderingar till en person som jag vet berättar både gärna och bra, nämligen min farfar, Bertil Sandholm. Eftersom han upplevt 30-talet som ung är han en ypperlig informationskälla. Som gräddde på tårtan kommer att han som tonåring spatserade omkring i precis samma by som jag, och han själv också för den delen, bor i idag.

Det som skiljer sig kanske mest från den vardag vi är vana vid är att barnen på den tiden redan från 5-6-årsålder var delaktiga i det dagliga arbetet. Detta gällde då i första hand jordbrukarnas alla söner och döttrar ute på landsbygden, till vilka min farfar hörde. I augusti var mången unge fullt sysselsatt med att valla gårdens djur ute på fälten, andra kanske med att hjälpa till i tröskhuset eller potatislandet. Då skolplikten vid 7 årsålder började göra sig gällande vallfärdade gossarna och töserna till närmaste byskola, om vintrarna skidande och övriga årstider till fots. Någon förskola, som det idag läggs så stor vikt vid, var det inte tal om. Däremot deltog samtliga barn i söndagsskolan, i

vilken allt från 3-åringar till 10-12-åringar tillbringade en timme varje söndag. Som lärare fungerade någon kvinna i byn och arbetet utfördes helt och hållet på ideell basis.

Folkskolan var indelad i den inledande småskolan, vilken omfattade två klasser, och den därpå följande storskolan på fyra år. Med tanke på att det på varje klass gick omkring tio elever skulle man tycka att undervisningsgrupperna var mer gynnsamma till storleken än vad de är idag. Kruket var antalet lärare: I den skola i Brasby som min farfar fick sin grundläggande utbildning i huserade endast två lärare, en manlig för storskolan och dennes fru för småskolan. Snacka om resursbrist! Men bra gick undervisningen för det. Däremot sparades det inte på slantarna när det gällde skolmaterial och -utrymmen, mat och interiörer. Min farfar påpekar att pulpeterna var i gott skick, husmanskosten som serverades till lunch berömlig och skolbyggnaden alltid behagligt varm, även mitt i smällkalla vintern. Det sistnämnda sköttes av dejourerande elever som bar in ved och eldade i kaminen.

Skoldagen tog fem timmar i anspråk, från klockan 9 till 14. I storskolan undervisades två klasser åt gången och de två övriga fick öva sig i skrivning under tiden. Rätt mycket gick ut på utantilläsning, vilket för somliga kunde välla problem. Varje vecka gällde det att lära sig 1-2 nya psalmer samt ett par verser ur Fänrik Ståls sägner och för den som inte klarade av detta blev det kvarsittning så att man

säkert lärde sig läxan, om den så skulle bankas in i skallen med våld. Därtill gällde det att behärska såväl lilla katekesen som multiplikationstabellen. Då man efter skolan kom hem skedde ett snabbt byte av kläder varefter alla begav sig ut på åkern eller till djuren och man arbetade ihärdigt fram till sju på kvällen, med en liten andningspaus under kafferasten vid klockan 16. Vila gjorde man på söndagen, då man inte arbetade med annat än att sköta korna. Kvinnorna i huset var naturligtvis fullt sysselsatta alla dagar i veckan med att fixa mat på bordet, byka, städa och så vidare. Men även mor i huset lade sig ner för att vila en halvtimme efter maten, och då var det fullkomligt knäpptyst överallt. Den fritid man hade ägnades främst åt skidning, dans, fiske eller simning i ån eller enbart åt umgänge med jämnåriga vid samlingspunkten i byn, Brasbybron, allt beroende på årstid. Dansen hade på den tiden en väldigt central roll och vid tillställningar som ordnades titt som tätt i lador och tröskhus samlades ungdomarna för att dansa. Dessa danstillfällen var dock förbjudna under krigstiden. Schottis och vals var något som majoriteten av ungdomarna behärskade, de få stackare som inte gjorde det ägnade sig under danskvällarna åt slagsmål och supande. Vintertid arrangerades prestigefyllda skidtävlingar skolorna emellan, och även om utrustningen ofta var skral hade alla ett par skidor och stavar i sin ägo.

Min farfar anser att deras förvisso väldigt mångsidiga och på

Familjen Sandholm 1937 med Bertil Sandholm femte från vänster

många sätt utmärkta lärare var för sträng. Eftersom han var försedd med en oerhört kort stubin var han inte sen att ta till fysiska bestraffningsmetoder, även mot flickor. Eleverna lydde på den tiden läraren, som hade en ytterst auktoritär ställning, utan att tveka. Det berodde inte på att de var inkapabla till självständigt tänkande, utan helt enkelt för att kutymen var sådan. Lite mer av gångna tiders disciplin kanske inte skulle skada i dagens skola..? Dessutom värdesatte man festligheterna vid exempelvis jul eller midsommar oerhört mycket högre än vad vi, sorgligt nog, gör idag. Hela familjen engagerades då dagen var inne för julfest eller majbrasa vid Valborg. Det tre månader långa sommarlovet vigdes fullkomligt åt arbete, likaså potatislovet som på hösten omfattade några dagar (vilken sorts arbete som under det utfördes torde inte vara särskilt

svårt att lista ut). Jullovet skilde sig inte mycket från det vi idag vilar upp oss under vid skolårets mitt. Så gott som varje år gjordes en skolutflykt till Helsingfors, Borgå eller liknande resmål. De mindre privilegierade som inte hade råd med utfärden fick snällt stanna kvar och vinka medan de andra begav sig iväg med tåget... Däremot fick alla, eller snarare var alla skyldiga att delta i hälsosystemens regelbundet återkommande granskningar av renligheten samt tandläkarundersökningar. Bägge ägde rum i skolhuset. I varje skola fanns en skoldirektion bestående av fem föräldrar som under ett par träffar per år med lärarna fattade beslut angående anskaffning av utrustning, reparationer och liknande.

På grund av kriget föll det andra året av fortsättningsskolan bort för min farfar. Det var hur som helst meningen att alla skulle till-

bringa två dagar i veckan under två års tid där och undervisas i slöjd eller handarbete, beroende på om man var av det maskulina eller feminina könet. Därefter skickades en stor del av flickorna till väv- eller husmodersskola för att utöver lärdomarna hemifrån invigas djupare i husmoderns sysslor. Jordbrukarsönernas valmöjligheter var allt som oftast ytterst begränsade, och naturligtast var att man slog in på samma bana som sin far. Här skiljer sig situationen för ungarna på landet markant från stadsbarnens. Av farfars sju syskon var det ingen som tog studenten. Rikemansbarnen i städerna var de som kunde utbilda sig vidare. Den ena vintern farfar och hans bror tillbringade i jordbruksskola hade de mycket hellre gått i en yrkesskola, men jordbrukarna föredrog att hålla barnen hemma så att de kunde bidra till arbetet på gården. Pengar såg man

inte mycket av som liten. Ibland hände det att barnen fick en slant i handen då det var dags för den årligen återkommande marknaden, som då var oerhört viktig. Övriga inköp sköttes av mor i huset.

Kläder läggs det idag ner nästan oroväckande mycket energi på, men under min farfars unga år var de väldigt enkla. Det fanns i byn ett par tre skräddare som försåg ortsbefolkningen med kläder, vars uppgift inte som idag var att försköna utan att hålla värmen. Nyanskaffningar av den varan skedde främst till jul, men även oftare vid behov. Flickorna använde sig av förkläden, som enkelt kunde bytas och ett rent intryckt därmed bibehållas även om kläderna undertill var aningen smutsiga. För pojkarna var det allrehandla skjortor och blusar som gällde, och kortklippta frisyrier medan flickorna på den punkten hade flätat eller på annat sätt fastsatt hår. Praktiska lösningar prioriterades starkt framför fåfänga. Riktigt fattiga familjer kunde få bidrag av kommunen så att barnen såg någorlunda respektabla ut då de antrade skolsalen, men någon allvarligare mobbing kan min farfar inte erinra sig, åtminstone inte på grund av klädsele. Då kriget kom var det inte enbart livsmedel som sattes på kort, även kläderna köptes på kort och på svarta börsen kunde man byta till sig exempelvis en cykelring mot två kilo rökt fläsk. Farfar är tacksam över att hans mor visade sig vara en relativt skicklig affärskvinna. Överlag förde kriget med sig enkla varor, ofta av usel kvalitet. Flickorna dansade (trots förbudet) i träskor gjorda av papper och faner, och dessa skodon kunde man sedan hitta längs vägrenen då flickorna barfota tassat hem efter att ha slitit slut sina skor på dansgolvet.

Såväl skolgång och fritidssysselsättningar som värderingar av idag skiljer sig rätt kraftigt från 30-talet. Ungdomen av idag borde förstå att ta vara på och värdesätta sin möjlighet till utbildning, eftersom det enda som grämer åtminstone min farfar är just det att han inte fick utbilda sig mera. Han anser hur som helst att skolgången och barn- och ungdomstiden var glada år och att man hade minst lika roligt då som nu, om än på lite andra sätt. Annorlunda behöver inte betyda sämre. Med denna information i bakhuvudet är det sedan fritt fram för var och en att fantisera om hurudan vardagen kommer att se ut för våra barn och barnbarn...

Sara Sandholm

Var är Justus?

